

Beregning av inntektsramme for Statnett

Et faktaark i serien om økonomisk regulering av strømnetselskaper

Den årlige inntektsrammen for Statnett fastsettes, som for andre nettselskaper, ut fra deres faktiske kostnader og en beregnet kostnadsnorm. Siden Statnett er den eneste operatøren på transmisjonsnettet, tar beregninger av kostnadsnormen for et gitt år utgangspunkt i Statnetts egne kostnader for tidligere år. Frikoblingen av kostnader i tid gir Statnett insentiv til kostnadseffektivitet.

Den økonomiske reguleringen av Statnett er fastsatt i kapittel 7 i forskrift om strømnetselskaperens inntekter. Reguleringen er strukturert på samme måte som for andre nettselskaper, med en inntektsramme hvor faktiske kostnadene inngår med 30 prosent, mens 70 prosent bestemmes av en kostnadsnorm.¹

Videre er det de samme kostnadene som for øvrige nettselskaper som inngår i kostnadsgrunnlaget, og de samme kostnadene som dekkes inn som et tillegg til årlig inntektsramme.²

Statnett skiller seg imidlertid fra øvrige nettselskaper ved å være eneste operatør for transmisjonsnettet i Norge, i tillegg til at de har systemansvar.

Det vil si at de eier og driver nettanlegg på et høyere spenningsnivå enn andre nettselskaper, og at de til enhver tid har det overordnede ansvaret for å balansere nettet.

Oppgavene til Statnett er ikke sammenlignbare med andre nettselskaper i Norge, og kostnadsnormen deres fastsettes derfor på en annen måte enn for nettselskaper på lokalt og regionalt nivå.

Kostnadsnormen

Formålet med delvis å basere inntektsrammen på en kostnadsnorm er å frikoble nettselskapene tillatte inntekt fra de faktiske kostnadene. Dette gir nettselskapene insentiver til å bli mer effektive, fordi de får beholde inntektene dersom de klarer å redusere kostnadene sammenlignet med kostnadsnormen.

¹ Les mer om inntektsrammene i RME Fakta 2/2025

² Les mer om tillatt inntekt i RME Fakta 1/2025

Statnett sammenlignes med seg selv

Nettselskapene som opererer i lokalt og regionalt distribusjonsnett får fastsatt sin kostnadsnorm basert på en sammenligning med de andre nettselskapene på samme nettnivå.

Kostnadsnormen kan ses som de gjennomsnittlig effektive kostnadene knyttet til driften av nettvirksomheten, korrigert for at selskapene opererer under forskjellige fysiske rammevilkår.³

Nettselskapene som løser sine oppgaver mer kostnadseffektivt enn andre nettselskaper, får en kostnadsnorm som er høyere enn deres faktiske kostnader, og kan dermed oppnå en høyere avkastning på sin investerte kapital.

Da det ikke er andre selskaper som i tilstrekkelig grad ligner på Statnett, bruker vi i stedet Statnetts egne kostnader og oppgaver fra tidligere år som sammenligningsgrunnlag til å vurdere effektivitet.

Kostnader måles i forhold til oppgaver

Oppgavene som Statnett utfører, endrer seg over tid, og det kan påvirke kostnadene. En sammenligning som ikke tar høyde for dette, vil være misvisende. For et gitt år måler vi derfor Statnetts enhetskostnader ved å se på kostnadene i forhold til mengden oppgaver de utfører.

Som mål for Statnetts oppgaver bruker vi en variabel som heter Normgrid.⁴ Normgrid-variabelen representerer de standardiserte drifts- og kapitalkostnadene knyttet til et nettselskaps samlede anleggsmasse.

Variabelen konstrueres ved å vekte sammen normkostnader (knyttet til både drift og investering) for alle deler av Statnetts anleggsmasse (linjer, kabler, trafostasjoner, brytere, kompensering-anlegg, kontrollsentre og HVDC-omformere) basert på egenskaper som lengde, spenning og tverrsnitt.

For en avgang vil vi eksempelvis beregne en standardisert kostnad som avhenger av spenning, strømstyrke og antall samleskinner. I tillegg skiller beregningen på om anlegget er utendørs eller innendørs og på type isolasjon. Tilsvarende gjøres med alle andre typer nettanlegg.

Hvert år rapporterer Statnett inn endringer i anleggsmassen til RME, og Normgrid-variabelen oppdateres på bakgrunn av endringene.

Effektivitetsanalyse

Vi sammenligner det aktuelle årets enhetskostnader mot et femårig rullerende gjennomsnitt med et tidsetterslep på to år. For eksempel vil kostnadsgrunnlaget for inntektsrammen 2025 være basert på regnskapstall for 2023 og det historiske gjennomsnittet av regnskapstall for perioden 2017-2021.

Å bruke et rullerende gjennomsnitt i sammenligningen sikrer at modellen over tid fanger opp vesentlige endringer i kostnadselementer som ikke fanges opp av Normgrid-variabelen. Omvendt svekker det insentivene for Statnett til å kutte kostnader, fordi perioden hvor de får hente ut gevinsten ved forbedret kostnadseffektivitet er begrenset.

Tilsvarende vil lengden på tidsetterslepet mellom kostnadsgrunnlag og sammenligningsperioden påvirke hvor lenge Statnett får beholde gevinsten av en kostnadsreduksjon, og dermed styrken på insentivene.

Statnetts relative effektivitet i det aktuelle året måles som forholdet mellom enhetskostnadene i dette året og enhetskostnadene for det historiske gjennomsnittet. Dette resultatet multipliseres med kostnadsgrunnlaget og danner kostnadsnormen.

Hvis Statnett er mer (mindre) effektiv enn sin egen historikk, vil kostnadsnormen bli høyere (lavere) enn egne kostnader, og de vil få en avkastning som er høyere (lavere) enn RMEs referanserente⁵.

³ Les mer om kostnadsnormene for lokalt og regionalt distribusjonsnett i RME Fakta 4/2025 og 5/2025

⁴ Normgrid er basert på metodikk fra en [analyse fra 2018](#), hvor den ble brukt til å sammenligne de europeiske TSO'er.

⁵ Les mer om RMEs referanserente i RME Fakta 8/2025

Produktivitetskrav

I fastsettelsen av kostnadsnormen er det lagt inn et årlig produktivitetskrav på 2 prosent av kostnadsnormen. Det innebærer for eksempel at dersom Statnett oppnår 100 prosents effektivitet, vil kostnadsnormen fortsatt reduseres med 2 prosent. På grunn av lengden på tidsetterslepet, utgjør dette i praksis et produktivitetskrav på 0,3 prosent per år.

Dette kravet er satt for å fange opp både forventet produktivitetsutvikling og påvist ineffektivitet i den perioden vi sammenligner Statnett med. Kravet skal løpende vurderes basert på produktivitetsutviklingen i samfunnet generelt og hvordan Statnetts effektivitet utvikler seg.

Kapitalkostnader behandles som annuiteter

I effektivitetsanalysen beregnes kapitalkostnadene som annuiteter i stedet for avkastning på bokført kapital med lineær avskrivning. Dette skyldes at alderseffekten ved lineær avskrivning har stor betydning for Statnetts relative effektivitet når de sammenlignes med sitt eget historiske snitt. Dersom Statnett kontinuerlig utbygger anleggsmassen, vil kostnadsnivået øke med lineær fremskriving og gi lavere effektivitet.

I praksis rapporterer Statnett alle aktiverte investeringer per år for ulike anleggstyper. Vi benytter en rente på 3 pst. og ulike avskrivningstider for de ulike delene av anleggsmassen for å beregne annuiteter.

Systemansvarskostnader

Kostnader knyttet til systemansvaret inngår i kostnadsnormen, men er ikke en del av den sammenlignende analysen.⁶ Kostnadene omfatter kjøp av reserver og utgifter til spesialregulering, og andre drifts- og investeringskostnader knyttet til utøvelsen av systemansvaret, som f.eks. utvikling av metodikk og IT-systemer i forbindelse med omlegging til flytbasert markedskobling og drift av dette systemet.

Kjøp av reserver og utgifter til spesialregulering er ikke underlagt et produktivitetskrav. Begrunnelsen for å holde disse kostnadene utenfor er i hovedsak at det er en fare for at den sammenlignende analysen ikke er treffsikker nok når vi er inne i en periode med store økninger i disse kostnadene. Det innebærer at det reelt sett er full kostnadsdekning for systemtjenester.

De øvrige kostnadene knyttet til systemansvaret er omfattet av et årlig produktivitetskrav på 0,6 pst. Statnett spesifiserer disse kostnadene i en egen rapport til RME, utenfor den ordinære økonomiske og tekniske rapporteringen (eRapp) til RME.

Relevante regelverk og dokumenter

Relevante bestemmelser i [Forskrift om strømnetselskaperes inntekter \(nettinntektsforskriften\)](#) - Lovdata:

- Kapittel 7. Årlig inntektsramme for systemansvarlig nettselskap

Relevante forarbeider:

- Om fastsettelse av inntektsramme for Statnett, se [høringsdokument 4/2020](#) og [rapport 2/2021](#)

Relevante faktaark fra 2025 finnes under «RME Fakta» på [Publikasjoner - NVE](#)

⁶ Dette beskrives nærmere i [RME Rapport 2021/2](#), kapittel 2.3.